

HERKENNEN EN OPLOSSEN VAN PROBLEMATISCHE SCHULDEN

ONTSLAG

Ga op pad met de Familie van de Lugt. Ervaar zelf welke hordes zij tegenkomen en zie wat je kunt doen als sociale professional om hen uit de schulden te begeleiden.

gesprek aangaan en rust creëren

HUUR

ENERGIE & WATER

BESLAG INKOMEN

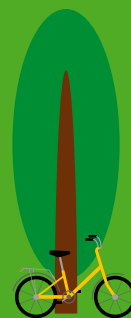
ZORGVERZEKERING

BOEDEL BESLAG

BOETES

MOVISIE

KLANTREIS SOCIALE PROFESSIONALS: AANPAK PROBLEMATISCHE SCHULDEN

Casus: Familie van de Lugt, Mark (37 jaar), Elise (32 jaar), Lucas (5 jaar) en Bram (2 jaar), naar een praktijkvoorbeeld van Ricco de Goede, sociaal werker in Utrecht.

Mark: 'Twee jaar geleden ben ik ontslagen. Daarvoor was ik bedrijfsleider bij een grote winkel, die failliet ging. Mijn vrouw werkt niet. Zij is thuis en zorgt voor onze kinderen. Onze jongste zoon Bram heeft een vorm van autisme, waardoor hij veel begeleiding en aandacht nodig heeft.

De eerste periode na mijn ontslag ging het nog wel. We konden toen nog aardig rondkomen. Inmiddels is dit veel lastiger. Vooral toen we terugvielen op de bijstand is er veel veranderd. We komen maandelijks tekort en lopen steeds meer achter met betalingen. Als je eenmaal achterstanden hebt is je schuldenlijst net zo'n sneeuwbal die een berg afrolt. Er komt steeds meer bij, alles zit tegen en we raken steeds meer de grip op ons leven kwijt'.

'De zorgverzekering is een probleem aan het worden. Bram heeft een aanvullende verzekering nodig en ik loop nu twee maanden achter met de betaling van mijn zorgverzekering. Elise al 6 maanden, maar gelukkig staan de kinderen op mijn polis. Met lenen van onze ouders hebben we het lang gered. Hier wat pappen, daar wat nathouden. Meestal houden ze zich wel even koest met een betalingsregeling. Ik ben heel goed

geworden in afspraken maken, ze ook nakomen is een ander verhaal'.

'Vorige maand gebeurde er ineens van alles. Onze uitkering was veel lager, omdat er beslag zou zijn gelegd. De zorgtoeslag van Elise is nog steeds niet binnen. De huur heb ik niet kunnen betalen, en we liepen daarmee al achter. Energie, water, ik weet eigenlijk niet eens hoe het daarmee staat. En natuurlijk hebben we dat bezoek gehad van die deurwaarder. Hij heeft alles wat we hebben op een lijstje gezet. "Gelukkig waren jullie thuis zei hij nog, anders hadden we de deur opengebroken". Geen idee hoe dat verder afloopt'.

Gelukkig dat Lucas nog steeds naar de dagopvang gaat. Die krijgt er weinig van mee. Alleen snap ik niet waarom de belastingdienst wil weten waar hij naar toe gaat. Moet ik nog doorgeven, anders stoppen ze de kinderopvangtoeslag geloof ik.

Er zit maar één ding op en dat is werken. Ik solliciteer zoveel als ik kan, maar met zoveel stress thuis lukt dit niet erg. Vooral niet op banen van mijn niveau. Niemand wacht op een manager die al twee jaar thuis zit.

Herkennen en oplossen van problematische schulden, voor medewerkers van sociale wijkteams

Wanneer zijn schulden problematisch? Welke schulden zijn het meest urgent en welke stappen moet ik nemen om ze op te lossen? Wat is mijn rol vanuit het sociale wijkteam? Wat moet ik wel doen, wat juist niet en waar kan ik samenwerken? In deze klantreis bieden we je praktische handvaten. We helpen je om hiermee de belangrijkste problematische schulden te herkennen en geven tips om de juiste acties in te zetten om crisis te voorkomen. Het is geen waterdicht stappenplan - daar zijn schulden te ingewikkeld en te divers voor - maar het biedt je wel maatwerkkennis, waar je als generalist in de praktijk veel aan hebt. Zijn er lokale afspraken met partners? Hou je dan vooral daaraan! Zijn ze er niet, dan is dit een mooie richtlijn. We nodigen je hiermee uit om op een hele praktische manier te leren door mee te lopen met de Familie van der Lugt en een beeld te krijgen van de problemen die zij tegenkomen. We geven in zes concrete stappen aan wat jij als professional zou kunnen en moeten doen. Je kunt de hele klantreis doen, maar als je in een casus te maken hebt met een specifieke schuld, kun je ook alleen dat deel gebruiken waar het voor jou om gaat. De klantreis duurt ongeveer 30 minuten en het levert ontzettend veel op!

Deze klantreis is samengesteld door Ricco de Goede. Hij is jarenlang schuldhulpverlener geweest voor dak- en thuislozen in Utrecht. Tegenwoordig is hij zelfstandig trainer en adviseur voor gemeenten. Hij heeft veel ervaring in het veranderen en verbeteren van de ketenaanpak van schuldhulpverlening.

Ik richt me nu op banen als koerier of chauffeur. Lekker om onderweg te zijn, dan staat mijn hoofd even stil. Om overal op gesprek te kunnen heb ik maar weer een auto aangeschaft. Op mijn naam deze keer. Onze vorige auto stond op naam van Elise. We krijgen nog steeds boetes binnen daarvan. Iets van verlopen APK of zo en door rood rijden. Kan helemaal niet, we hebben hem al ruim een jaar geleden verkocht aan de vriendin van onze nicht. Nummer 100 op onze to-do-list.

O ja, vanmiddag hebben we een afspraak. Half drie, niet vergeten. Of was het half 2? Waar is die afspraakkaart. Altijd alles kwijt in dit huis. Sociaal wijkteam of zo. Geen idee wat dat is, maar hopelijk kunnen die iets doen. Of was die afspraak nou morgen?'

STAPPENPLAN VOOR DE FAMILIE VAN DE LUGT

Belangrijkste vaste lasten

De huur, energie, water en de zorgpremie zijn de belangrijkste vaste lasten. Ze worden primaire schulden genoemd en dat zijn ze ook. Richt je in eerste instantie op deze schulden. Als ze oplopen en uitkomen op huisuitzetting of afsluiting, zijn problemen niet te overzien en gaan er allerlei deuren richting schuldhulpverlening dicht. Achterstanden in deze vaste lasten betekenen altijd dat er actie nodig is.

Vraag in een eerste gesprek heel bewust en concreet of er achterstanden zijn in de huur, de energie, het water en de zorgpremie en vraag door hoeveel achterstand er is. Ook als er niet direct aanleiding voor is. De ervaring is dat mensen dat niet erg vinden, dus durf deze vragen te stellen. Het is te belangrijk om ze niet te stellen. Hoe eerder je ze stelt, hoe beter en het helpt om ze regelmatig te blijven stellen.

Zijn er achterstanden, dan is je prioriteit dat achterstanden niet verder oplopen. Stap 1 is beginnen met betalen van de lopende huur en termijnbetalingen. Achterstanden inlopen en schulden oplossen is stap 2.

Als er niet genoeg geld is voor stap 1, is er veel meer aan de hand en is het zaak direct te overleggen met een specialist. Dan moet er iets mis zijn met het inkomen en dan heb je hulp nodig. Wat veel voorkomt in casussen als dit, is een combinatie van beslag op het inkomen, een toeslag die niet binnenkomt en er zijn allerlei betalingsregelingen die zijn afgesproken. Bij elkaar is dat te veel en dat zie je terug als mensen de lopende vaste lasten niet kunnen betalen. Wacht in zo'n geval niet met uitzoeken en schakel een specialist in, bijvoorbeeld een sociaal raadslid, om met je mee te kijken.

Kan je cliënt de lopende vaste lasten wel betalen, is het belangrijk dat dit wordt doorgegeven aan de woningbouwvereniging, de leveranciers van energie en water, of de zorgverzekeraar. Dit is een belangrijke stap, die vaak wordt overgeslagen.

Mijn ervaring is dat ze blij zijn dat je belt. Niemand zit te wachten op oplopende schulden. Help je cliënt met bellen, of bel samen en vraag tijd om te inventariseren wat er allemaal speelt. Direct een betalingsregeling voorstellen is hier niet handig, omdat je niet weet wat haalbaar is en wat het meest urgent is. Je kunt je geld maar 1 keer uitgeven. Voorkom dat je afspraken maakt die je niet na kunt komen.

Met deze acties haal je de druk van de ketel en creëer je tijd en ruimte om een goed plan te maken voor het geheel.

Bij 2 of meer maanden achterstand kan de woningbouwvereniging een vonnis aanvragen voor een huisuitzetting. Vraag specifiek als er een achterstand is in de huur, hoeveel maanden niet is betaald. De kritische grens van huurachterstanden ligt meestal bij 3 maanden niet betalen.

De woningbouwvereniging mag niet zelf iemand uit zijn woning zetten. Dat gaat altijd via een deurwaarder en de rechtbank. Zonder vonnis mag niet worden uitgezet. Is er geen vonnis, heb je iets meer tijd.

Een vonnis is voor langere tijd geldig. De verjaringstermijn van een ontruimingsvonnis is 20 jaar. Dit betekent dat als je start met betalen om een huisuitzetting te voorkomen en je komt de regeling niet na, er niet opnieuw een vonnis hoeft te worden aangevraagd. Het oude vonnis is dan nog geldig en kan alsnog worden uitgevoerd.

Dit moet in de praktijk wel binnen een redelijke termijn gebeuren. Woningcorporaties hanteren hier vaak een jaar voor, hoewel 6 maanden in veel juridische stukken redelijk wordt genoemd. Je ziet ook vaak dat meer dan 3 maanden niet betalen aan een 'laatste kans beleid' wordt gekoppeld.

Dan kan de termijn om een vonnis uit te voeren ook op 2 jaar worden gezet.

Kortom, dit is niet eenvoudig. Als er een vonnis is voor huisuitzetting, neem dan direct contact op met je gemeente. Er zijn speciale crisismedewerkers om dit soort zaken op te pakken en meestal zijn er convenanten voor crisistracten. Die zijn vaak gekoppeld aan verplicht budgetbeheer, of verplicht bewind, om op tijd betalen te 'garanderen'. En er zijn altijd afspraken in opgenomen over verplichte begeleiding. Er speelt in deze gevallen altijd meer dan alleen maar schulden en begeleiding is daarom nodig.

Het is goed om dat te vertellen aan je cliënten als je aanmeldt voor een crisistract. Je voorkomt dat iemand zijn huis kwijtraakt, maar het betekent niet dat ze er zijn. Er komt juist heel veel op ze af en ze moeten zelf heel veel doen om uit de problemen te komen en te blijven.

Wat helpt om daadwerkelijke crisistracten te voorkomen, is bij 1 of uiterlijk 2 maanden achterstand de casus al te behandelen alsof er crisis is en advies te vragen aan specialisten.

CRISIS ENERGIE EN WATER

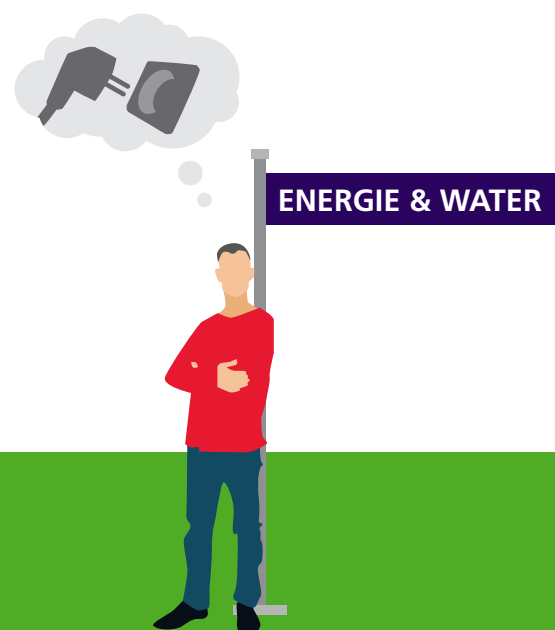
STAP 2

Leveranciers van energie en water hebben geen vonnis van de rechtbank nodig om af te mogen sluiten. Dat mogen ze zelf doen. Dit mag alleen als er een duidelijke aankondiging is met een datum waarop het gebeurt. Vaak krijgen mensen een rode kaart, maar dat verschilt per leverancier. Ook hier geldt de grens van 3 maanden niet betalen als kritische grens.

Als er nog geen datum is dat er wordt afgesloten kun je doen wat hierboven is beschreven. Begin met de lopende termijn en vraag tijd om achterstanden te inventariseren. Als het kan voorkom je dat de 3 maanden grens wordt bereikt. Is er wel een datum dat er wordt afgesloten, neem dan direct contact op met je gemeente. Meestal zijn dit dezelfde mensen die ook huisuitzetting voorkomen en ook hier zijn convenanten en crisistracten voor.

Ben je te laat en is de cliënt al afgesloten dan weten zij ook de weg naar andere leveranciers. Opnieuw aansluiten kan vrij ingewikkeld zijn, goed om daar advies over te vragen bij een specialist. De gemeente weet er sowieso al van, want energieleveranciers zijn verplicht afsluitingen te melden bij betreffende gemeenten. Voor water geldt dit helaas nog niet.

In de periode van 1 oktober tot 1 april is er trouwens een afsluitverbod. Voor je traject maakt dat niet uit, maar het is goed om te weten.

BESLAG OP HET INKOMEN

STAP 3

Deurwaarders mogen met een vonnis beslag leggen op een deel van je inkomen. Het deel waar ze af moeten blijven is de beslagvrije voet. Generalisten hebben een belangrijke signalerende rol bij beslag op inkomen. Wat vaak gebeurt is dat er teveel beslag wordt gelegd. Beslag aanpassen is ingewikkeld en het advies is dit door een specialist te laten doen. Dit kunnen heel goed vrijwilligers zijn, sociaal raadslieden zijn hierin geschoold, dit zijn in veel gemeenten degenen die mensen kunnen helpen om beslag aan te passen.

Op meerdere sites staan rekenmodellen waarmee je het zelf kunt narekenen, maar er zijn heel veel uitzonderingssituaties, vandaar het advies om samen te werken met specialisten. Op veel sites staan ook overzichten met bedragen van beslagvrije voeten, die gelden voor verschillende leefvormen (alleenstaand, alleenstaande ouder, gezin, wonend in een instelling etc). Per leefvorm geldt een eigen beslagvrije voet. Dit is handig als check, en het helpt bij het signaleren, maar het is niet waterdicht. Een beslagvrije voet bereken je via een model, het is niet een vast bedrag. Deze informatie staat o.a. op www.schuldinfo.nl.

Als je het laat narekenen, zorg dat je cliënt de juiste papieren meeneemt. Anders kan de berekening niet gemaakt worden. Wat nodig is

zijn papieren van alle inkomsten (loon, uitkering, pensioen, alimentatie, voorlopige teruggaaf enz), de huur, de huurtoeslag, de zorgpremie, de zorgtoeslag en als het van toepassing is het kindgebonden budget.

NB: Je bent verplicht om informatie te geven aan deurwaarders, zodat ze de juiste beslagvrije voet kunnen berekenen. Bij een aankondiging van loonbeslag wordt dit ook opgevraagd door deurwaarders. Stuur je cliënt de gegevens niet op, wordt er meestal meer beslag gelegd dan mag. Om te voorkomen dat je het achteraf moet corrigeren, is het dus goed om tijdig de informatie door te geven.

Wat altijd problematisch is, is de combinatie van beslag op de toeslagen én beslag op het inkomen, of beslag op verschillende delen van het inkomen tegelijk. Deurwaarders communiceren niet (altijd) met elkaar en bij elkaar wordt teveel geld ingehouden. Hier zijn regels voor. Ga in dit soort situaties altijd naar een specialist.

[Lees verder op volgende pagina >](#)

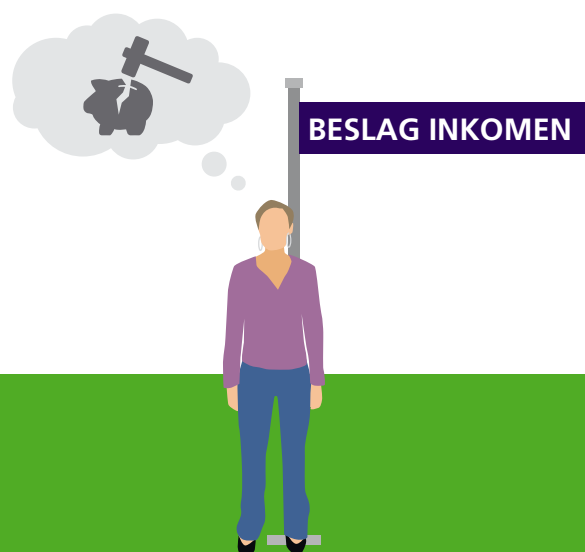
Wat in principe een bijkomend voordeel is van loonbeslag, is dat als het eenmaal klopt, er nooit meer kan worden ingehouden. Als er nieuwe deurwaarders komen die ook beslag gaan leggen, kun je ze informeren dat er al beslag ligt. Degene die als eerste beslag heeft gelegd moet het beslag dan delen met hen, het bedrag wordt niet hoger. In die zin is beslag heel stabiel.

Kinderopvangtoeslag

Schulden bij de kinderopvangtoeslag zijn om twee redenen problematisch. Ten eerste omdat het om hele grote bedragen gaat en ten tweede omdat ze bijna altijd als fraude worden bestempeld door de belastingdienst. En dat betekent dat ze moeilijk of niet te regelen zijn. Het is de moeite waard de term fraude aan te vechten.

Check in ieder geval of de plek waar het kind heen gaat geregistreerd is in het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen (LRKP).

De bedragen kunnen enorm oplopen, vooral als met terugwerkende kracht wordt vastgesteld dat er onterecht toeslag is ontvangen. Hoe eerder je dit checkt, hoe beter.

CRISIS ZORGPREMIE

STAP 4

De kritische grens ligt bij de zorgpremie op 6 maanden. Na 6 maanden niet betalen wordt je aangemeld bij het CAK (voorheen ZIN) en vanaf maand 7 wordt er maandelijks een bedrag ingehouden op je loon of uitkering. Dit is de **bronheffing**, de bestuursrechtelijke premie. Die is 125 % van de zorgpremie. Lukt de bronheffing niet, dan gaat je zaak naar het CJIB en krijg je acceptgiro's. Je zorgtoeslag wordt dan ook ingehouden. Intussen gaat de oorspronkelijke schuld van de verzekeraar naar een deurwaarder, die ook gaat proberen geld te innen. Het inkomen van mensen wordt hierbij van alle kanten belaagd en komt enorm onder druk te staan.

Gelukkig krijgen mensen inmiddels meer herinneringen en zijn er meer mogelijkheden om dit te voorkomen. Bewindvoerders en schuldhulpverleners kunnen een stabilisatie-overeenkomst afsluiten en dan wordt dit proces stopgezet. Een betalingsregeling met de verzekeraar is ook mogelijk. Dan wordt je ook afgemeld bij het CAK. Zorg in ieder geval dat je een duurzame oplossing vindt. Als je een betalingsregeling afspreekt, zorg dan dat je hem na kunt komen. Lukt dat niet, is aanmelden bij schuldhulpverlening een betere route. Voorkomen is in het geval van de zorgpremie, veel belangrijker dan genezen.

BOEDELBSLAG

Er mag alleen beslag worden gelegd op de boedel van mensen, met een vonnis van de rechtbank. Dit gaat dus altijd samen met een deurwaarder die dat vonnis aanvraagt en uitvoert. Een incassobureau mag dus geen beslag leggen.

Er zit een belangrijk verschil tussen boedelbeslag en openbare verkoop. Een boedelbeslag betekent dat er een deurwaarder langskomt. Die schrijft op wat er aanwezig is in de woning en welke spullen onder het beslag vallen. daarna gaat hij weer weg en de spullen blijven staan. Een openbare verkoop is een volgende stap, die apart moet worden aangekondigd. Tegen boedelbeslag is vaak weinig te doen, openbare verkoop kan vaak worden tegengehouden. Het is goed om dit verschil uit te leggen, dat haalt enigszins de druk van de ketel.

Boedelbeslag wordt altijd met een datum aangekondigd. Als je er bent, is het advies open te doen, anders kan de deur worden opengebroken en komen er kosten en problemen bij. Nadat de lijst met spullen is opgemaakt, mogen de spullen niet meer worden weggegeven of verkocht. Ze zijn dan namelijk van de deurwaarder en als je ze ontvreemdt is het diefstal.

Openbare verkoop wordt ook met een datum aangekondigd. Het mag in principe alleen, als het meer oplevert dan het kost aan deurwaarderskosten en als het wordt

ingezet bij relatief hoge vorderingen. Voor een schuld van € 200,- is een verkoop van een woning buitenproportioneel. Dan misbruiken deurwaarders hun bevoegdheid en dat mag niet. In de praktijk wordt dit niet altijd zo uitgevoerd, omdat openbare verkoop een enorm drukmiddel is en mensen vaak betalingsregelingen treffen om het te voorkomen. Informeer je cliënt hierover en probeer ook hier het stapelen van losse regelingen te voorkomen.

Er zijn inmiddels veel uitspraken van rechters (jurisprudentie), die over 'misbruik van bevoegdheid' van deurwaarders gaan. Bijvoorbeeld op www.schuldinfo.nl kun je die vinden en hieraan refereren bij deurwaarders helpt om verkoop te voorkomen.

Wat je met je cliënt kunt doen als boedelbeslag dreigt, is bellen met de deurwaarder en aangeven welke spullen ze hebben, voordat een boedelbeslag wordt gelegd. Soms is dit genoeg en voorkom je het beslag. Meestal willen deurwaarders het zelf zien en komen ze toch langs. Misschien schrijven ze dan de boedel op, maar de openbare verkoop wordt dan niet ingezet. De spullen blijven dan dus feitelijk staan. Deze kennis helpt om rust te creëren.

Het advies aan professionals is om met je cliënt en de deurwaarder in gesprek te gaan en elkaar te

informereren. Zorg dat je cliënt genoeg informatie heeft om zelf een keuze te maken. Garanderen dat een beslag niet doorgaat kun je niet, deurwaarders staan in hun recht.

Uiteindelijk komt het er in dit stadium van schulden meestal op neer dat een schuldentraject de beste optie is. Van oorspronkelijke schuld tot boedelbeslag duurt minimaal een jaar en in die tijd kunnen schulden enorm oplopen.

Als je richting schuldhulpverlening gaat, is het voor deurwaarders ook het signaal dat er niets te halen valt en is de kans groot dat ze het niet doorzetten en ontwikkelingen afwachten. De kosten die ze maken zien ze dan toch niet terug. Als je dit aangeeft en je cliënt meldt zich aan bij de gemeente, zorg dan wel dat hij/zij het door kan zetten. Lukt het niet en laat je niets meer horen, komen deurwaarders altijd terug en een tweede keer is er minder coulance.

Handige tip: Vaak is er al eens een boedelbeslag gelegd en heeft een andere deurwaarder al een lijst opgesteld. Dit weten cliënten meestal prima te vertellen. Ze kennen de procedure meestal wel. Voor nieuwe deurwaarders is er dan geen winst meer te halen. Geef dit door voor ze op bezoek komen, dat voorkomt veel stress, onnodige kosten en problemen.

CJIB, BOETES

Niet alle boetes kunnen geregeld worden via een officieel schuldentraject. Er zijn verschillende soorten boetes. Een aantal moet je aflossen **voor** je in een schuldenregeling kunt, anderen kunnen wel mee. Mulderboetes (verkeersovertredingen, onverzekerd rijden of verlopen APK) kunnen wel mee, de rest niet. Mulderzaken gaan inmiddels ook mee in 'kwijschelding' na een succesvol schuldentraject. Beter gezegd, na 3 jaar maximaal aflossen, wordt het restant dat niet is betaald in de regeling, op 'oninbaar gesteld'. Als je een bepaalde periode na de regeling niet opnieuw de fout maakt om boetes niet op tijd te betalen blijft het daarbij. Verval je in oude fouten en ontstaan nieuwe schulden worden ze weer actief. Vertel dit aan je cliënt, dat voorkomt problemen achteraf.

Er is gelukkig steeds meer ruimte voor maatwerk vanuit het CJIB. Het advies is om in een vroeg stadium te overleggen met een specialist wat er mogelijk is. Zij kennen de routes binnen het CJIB en de mogelijkheden. Creëer zo snel mogelijk duidelijkheid voor je cliënt hierover, dat voorkomt verkeerde verwachtingen. Dit is een onderdeel waar kennis heel veel rust kan brengen, ook bij jezelf. Het helpt enorm om er gaandeweg steeds meer van te weten, want boetes kom je heel vaak tegen.

Wat in de casus beschreven is, gebeurt als je je voertuig verkoopt, maar niet van je naam haalt. De eerste stap in die gevallen is zorgen dat dit via het RDW alsnog zo snel mogelijk gebeurt, zodat

er geen nieuwe boetes bijkomen. Het advies is om daarna een afspraak te maken met je cliënt bij een specialist, om te bepalen of je iets tegen de boetes kan doen, of zo snel mogelijk door moet naar een schuldenregeling. Soms is bezwaar mogelijk, als het niet verwijtbaar is. Soms is alleen bezwaar tegen de verhogingen mogelijk. Dit is vaak advocatenwerk.

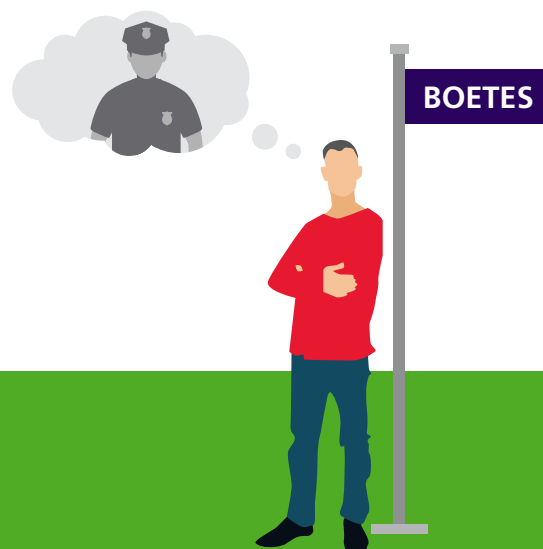
Generalisten hebben een belangrijke signalerende rol en kunnen mensen informeren wat er wel en niet mogelijk is met de boetes. Vroeg signaleren, vragen stellen of er boetes zijn en of auto's op naam staan is ontzettend belangrijk. Boetes lopen erg snel, erg hoog op.

Uitzoeken of er boetes zijn die een schuldentraject in de weg staan doe je door met je cliënt een opvraag te doen van 'saneerbare en niet saneerbare' boetes. Een opvraag via Digid is het handigst, dan krijg je een overzicht via de mail (mijnoverheid). Opvragen kan via www.cjib.nl/overzicht-openstaande-zaken.

Belangrijk bij boetes is in de gaten houden in welke fase het incassotraject zit. Bij een aantal boetes die lang niet betaald worden, kunnen mensen worden gegijzeld. In welke fase je zit staat op de brieven die je krijgt. Korte lijnen met je wijkagent helpt ook, die krijgt door wanneer iemand gegijzeld moet worden. Door op het politiebureau te betalen hou je een gijzeling tegen.

STAP 6

Gijzeling mag alleen worden opgelegd door de rechter, niet door het CJIB zelf. Je wordt hiervoor dus gedagvaard. Het advies aan cliënten is om naar de zitting te gaan, als ze de boete redelijkerwijs niet kunnen betalen. Betalingsonmacht kan een reden zijn om niet te worden gegijzeld. Het is aan te raden mee te gaan met je cliënt naar zo'n zitting. Dit soort zaken leveren heel veel stress op en zijn ingewikkeld. Uiteindelijk is betalen, of aanmelden voor een schuldenregeling de enige duurzame oplossing voor dit soort zaken. Tenzij het dus gaat om een boete die niet saneerbaar is....

SAMENVATTING

Een casus als dit lijkt misschien vergezocht, maar het zijn problemen die professionals uit sociale wijkteams dagelijks tegenkomen. Samenvattend, de antwoorden op de vragen van het begin.

Zijn deze schulden problematisch?

Ja, absoluut. Alleen de huurschuld is al problematisch. Wil je een oplossing voor de huur vinden, moet je automatisch weten of er nog meer schulden zijn en dan kom je vanzelf de andere problematische schulden tegen. Wat je hiermee kunt doen, staat in de stappenplannen.

Welke schulden zijn het meest urgent en welke stappen moet ik nemen om ze op te lossen?

De huur, de zorgverzekering van Elise, het beslag op het inkomen en de zorgtoeslag zijn allemaal urgent. Huisuitzetting voorkomen en het inkomen op orde brengen zijn de meest logische eerste stappen. Daarvoor moet je contact zoeken met specialisten uit je gemeente, die helpen je verder.

Wat is mijn rol vanuit het sociale wijkteam? Wat moet ik wel doen, wat juist niet en waar kan ik samenwerken?

Jouw rol is vooral signaleren, de juiste informatie verstrekken over wat komt en wat de gevolgen van hun schulden zijn en zorgen dat specialistische hulp zo snel mogelijk wordt ingeschakeld. Wat niet direct hoeft is schuldenlijsten maken, die zijn belangrijk in een later stadium. Zoek voor praktische zaken als administratie ordenen, schulden opvragen of inkomen checken vooral hulp in het netwerk en bij vrijwilligers. Dan houd je tijd over voor het begeleiden van de familie.

Waar moet ik beginnen?

Rust creëren door een basis voor het gezin te behouden. Het advies is in dit soort situaties bij de belangrijkste vaste lasten en het inkomen te beginnen. Als het kan betaal de lopende termijnen. Spreek geen betalingsregelingen af, als je niet weet of je ze na kunt komen en voorkom dat er meerdere regelingen worden afgesproken.

Stel zo vroeg mogelijk vragen over de thuissituatie, het inkomen, boetes, kinderopvangtoeslag en andere schulden en bepaal of er sprake is van een crisis. Hoe meer je weet en hoe eerder je het weet, hoe meer je kunt doen en hoe meer mensen ook zelf kunnen doen.

Aanmelden schuldhulpverlening

Probeer zoveel mogelijk stabiliteit te realiseren, voordat je een aanmelding doet voor schuldhulpverlening. Aanmelden **kan** altijd. Stabieler worden voor de schuldenregeling start **moet** altijd en dat is een heel ander verhaal.

Niemand zit te wachten op trajecten die mislukken. Hoe stabiel iemand aangeleverd wordt bij de gemeente voor schuldhulpverlening, hoe beter schuldhulpverleners hun werk kunnen doen en het gezin geholpen kan worden. Wacht alleen niet te lang, uit een casus als dit blijkt hoe ingewikkeld het kan zijn. Uiteindelijk is een minnelijk of wettelijk traject in dit soort situaties de enige oplossing. Anders blijf je dweilen met de kraan open.

Maatwerk

De ervaring leert dat mensen hun huur vaak het langst blijven doorbetalen van deze vier vaste lasten. Dat betekent dat als er een huurachterstand is, de kans erg groot is dat er in de rest ook achterstanden zijn. Vraag hiernaar, dat voorkomt crisissituaties als afsluiting en bronheffing. Wat opvalt als deze schulden op een rijtje staan, is dat schuldeisers allemaal best mee willen werken, maar uiteindelijk willen ze ook dat je gaat betalen. Als het om 1 of 2 schuldeisers gaat is dat prima, maar mensen die op bijstandsniveau leven kunnen bijna nooit alle schuldeisers tevreden stellen. Wat je dan ziet is dat het ene gat met het andere gedicht wordt.

Officieel kan een alleenstaande op bijstandsniveau rond de € 50,- per maand missen, die besteed kan worden aan schuldeisers. Voor een gezin is dat bedrag iets hoger. Dat is hun afloscapaciteit en dat bedrag betalen ze ook in officiële regelingen. In de praktijk is dat al heel veel.

Als je met aparte regelingen meer moet aflossen per maand dan € 50,- en dat voor langere tijd moet doen, is een schuldenregeling vaak de enige duurzame optie. Vraag in die gevallen altijd door of er meer schulden zijn en bespreek de optie om iemand aan te melden voor een schuldenregeling.

Ander rekensommetje: Een officiële schuldenregeling duurt 36 maanden. Een alleenstaande lost rond de € 50,- per maand af aan zijn schulden, dus dat is € 1800,- in 36 maanden. Heb je meer schulden dan dat, spreken we van problematische schulden. Bij een huurachterstand van 3 maanden, plus een achterstand in de zorgpremie van 3 maanden zit een alleenstaande al over die grens.

Het is altijd goed om te kijken naar alternatieve oplossingen, die passen bij je cliënt. Als iemand op bijstandsniveau € 2000,- schuld heeft en dit kan regelen, hoeft het helemaal niet problematisch te zijn. Voor een korte tijd is veel aflossen voor sommige mensen haalbaar en als je daarmee een schuldentraject van 3 jaar voorkomt is dat een mooie oplossing. En soms is een regeling voor meer dan 3 jaar ook een optie. Er zijn genoeg mensen die dat liever hebben, dan dat ze zich aanmelden voor een schuldentraject.

Let hierbij goed op. De bedragen en termijnen die zijn vastgesteld binnen de schuldhulpverlening zijn er niet voor niets. Drie jaar maximaal aflossen en 3 jaar leven op een minimum is heel moeilijk. Maar met een goed netwerk, een stabiel leven en een wijkteam dat om de hoek zit is er veel mogelijk.

Verder lezen / aan de slag

- Wat Werkt Dossier Armoede & Schulden
- Kenniskaart Integraal werken in de wijk: Armoede & Schulden
- Artikel: werken aan financiële rust in zes stappen
- Actieplan: zie: www.movisie.nl/armoede

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken